

Guía Docente				
Datos Identificativos				2020/21
Asignatura (*)	Enfermaría Comunitaria II		Código	661G01019
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Ramil Pernas, Herminia	Correo electrónico	hramil@udc.es	
Profesorado	Ramil Pernas, Herminia	Correo electrónico	h.ramil@col.udc.es	
Web				
Descrición xeral	O propósito desta materia é capacitar o estudante para desenrolar os coidados dos problemas de saúde prevalentes na comunidade, integrando a promoción da saúde, prevención da enfermidade, a atención curativa, paliativa ou rehabilitadora que leva a cabo a enfermeira de familia e comunitaria coa colaboración intersectorial, participación da comunidade e a autoresponsabilidade dos cidadáns.			

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos: No se modifican 2. Metodoloxías -Sesión maxistral con soporte audiovisuais realizada de modo síncrona, e complementada con pdf dos temas a tratar, para facilitar a adquisición de competencias e o seguimento do temario da materia, a través da plataforma Teams. -Análise de fontes documentais, con entrega individual dunhas tarefas en Moodle que recollan a reflexión por parte do estudante. -Traballos tutelados, presentase unha situación específica da práctica da enfermería comunitaria para a posterior reflexión en grupo sobre a actividades cotiás, as dificultades o o traballo en equipo. A asistencia e participación na aula através dos grupos de traballo tutelados será obligatoria. *Metodoloxías docentes que se modifican: -Sesión maxistral: farase mais participativa co obxectivo de aclarar dúbidas, xa que o temario e materiais audiovisuais estarán a disposición do estudante desde o 1º día de clase. -Traballos tutelados: 1 sesión semanal en pequeno grupo, 30 estudantes; para el avance de los contidos teóricos en una franja horaria que tiene asignada la materia en el calendario de aulas de la facultad. Se hará una entrega de tareas planificada a través de Moodle. 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado: MOODLE para resolución de dudas a través do correo ou do Foro de dudas. Frecuencia: según demanda TEAMS para tutorías virtuais, mantendo os mesmos horarios que estaban marcados para as tutorías presenciais, ou en caso de ser necesario, adaptando os horarios para facilitar as reunións. Máximo 1 h semanal por alumno que o solicite. Correo electrónico: diariamente. De uso pra facer consultas, solicitar encontros virtuais para resolver dúbidas e facer o seguimento dos traballos tutelados. * Modificacións na avaliación: Traballos tutelados: suporan o 40% da nota final. Entrega semanal do traballo de grupo que despois de seren expostos e discutidos na aula, deben ser capaces de reflectilo nun documento escrito de forma coherente e ordenada, segundo as recomendacións metodolóxicas establecidas. Farase según: ·A adecuación metodolóxica das propostas de traballo. ·A profundidade do contido. ·A utilización dunha linguaxe propia do contexto disciplinar. ·A Utilización de fontes documentais complementarias e actuais. ·A presentación e a claridade da exposición. Puntuará de 0-10, cada apartado supondrá 2 puntos. La asistencia/participación nas actividades de grupo será obligatoria e non se permitirán mas de 3 ausencias na programación de la materia.
-----------------------------	--

Proba obxetiva: 60% da nota final. Realizarase unha proba obxetiva a través de Moodle, de forma sincrónica na hora marcada.

Constará de 10 preguntas.

Puntuará de 1-10.

* Observacións na avaliación:

? As probas superadas na primeira oportunidade (xuño) conservaranse solamente para a segunda oportunidade (xullo).

? Os estudantes con matrícula a tempo parcial, acolleranse á modalidade de proba obxetiva que supondrá o 100% da nota.

Outras consideracións:

? Antes da realización das probas pasarase lista, a través de Microsoft Teams. Durante a realización das probas escritas, os alumnos deberán permanecer conectados a Teams a través de videoconferencia. O docente poderá fixar a cámara ao estudante que desexa, e activar o micrófono do estudante. En calquera momento da videoconferencia o docente pode pedir que ensíñe a súa pantalla o que está escribindo no papel. No caso de mala conexión do estudante, a proba se fará por chamada telefónica na data oficial, nunha hora marcada para tal fin sempre que se constate o erro da rede ou de conexión.

Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Facilitarase o acceso a bibliografía online y articulos relacionados con los temas a tratar estarán en la plataforma Moodle.

4. Modificacións na avaliación

Estudo de casos: 40% da nota final. Entrega de casos con traballo individual e que despois de seren discutidos na aula, deben ser capaces de reflectilo nun documento escrito de forma coherente e ordenada, segundo as recomendacións metodolóxicas establecidas.

Proba Obxetiva:

Cada proba constará de 10 preguntas. Os

contidos que se avaliarán nesta proba serán os

desarrollados en la clase magistral, análisis de fuentes documentales y contenidos de los trabajos tutelados.

* Observacións na avaliación:

? As probas superadas na primeira oportunidade, junio, se conservaran para a segunda oportunidade julio.

? Los estudiantes con matrícula a tempo parcial, acolleranse á modalidade de prueba objetiva que constará de 10 preguntas, supondrá o 100% de la nota.

Outras consideracións:

? Antes da realización das probas pasarase lista, a través de Microsoft Teams. Durante a realización das probas escritas, os alumnos deberán permanecer conectados a Teams a través de videoconferencia. O docente poderá fixar a cámara ao estudante que desexa, e activar o micrófono do estudante. En calquera momento da videoconferencia o docente pode pedir que ensíñe a súa pantalla o que está escribindo no papel. No caso de mala conexión do estudante, a proba se fará por chamada telefónica na data oficial, nunha hora marcada para tal fin sempre que se constate o erro da rede ou de conexión.

. Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Facilitarase o acceso a bibliografía online y articulos relacionados con los temas a tratar estarán en la plataforma Moodle.

*Observacións de avaliación:

5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Competencias do título

Código	Competencias do título
A26	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e comunidade.
A27	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional desenvolverá nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
A28	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
A29	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
A30	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
A33	Educación, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
B1	Aprender a aprender.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B18	Desenvolver a capacidade de liderado.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B22	Capacidade para motivarse e motivar a outros.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3.- Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4.- Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecer e profundizar no concepto, fundamentos e desenvolvemento da atención primaria de saúde para proporcionar un coidado integral de enfermaría ao individuo, familia e comunidade.	A26	B1 B3	C1
Definir o concepto do traballo en equipo de saúde, os principios que o determinan identificando o rol cooperativo da enfermaría familiar e comunitaria.	A27	B1 B3	C1 C4
Identificar as necesidades de coidados da persoa, grupos e comunidades e promover a súa participación no proceso de saúde e enfermidade.	A28 A29	B11 B13 B18 B20 B22 B24	C6 C7
Identificar os problemas de saúde (diagnóstico de enfermaría e complicacións potenciais) na persoa, grupos e comunidades.	A29	B12	C7

Planificar coidados de enfermaría para os problemas de saúde das persoas, grupos e comunidades	A29 A30		
Identificar e desenrolar as diferentes fases dos programas de prevención, promoción e educación para a saúde.	A26 A27 A28 A29 A30 A33	B6 B8 B16	C10 C11 C12

Contidos	
Temas	Subtemas
UNIDADE DIDÁCTICA I- Atención primaria de saúde e saúde comunitaria:	Tema 1. 1.1.-Evolución do concepto de saúde. 1.2.-Factores determinantes da saúde. 1.3.-Saúde pública e saúde comunitaria. 1.4.-Relevancia da Conferencia de Alma Alta e da conferencia de Ottawa. Tema 2 2.1.-Factores determinantes da saúde. 2.2.-OMS e a Atención Primaria de saúde. 2.3.-Atención Primaria: contidos e elementos conceptuais. 2.4.-Estructura e organización da Atención Primaria en España e en Galicia. 2.5.-Aportacións da enfermeira de familia e comunitaria a saúde das persoas, grupos e comunidade. Coidado integral. Tema 3 3.1.-Comunidade/ saúde comunitaria. A comunidade como obxectivo da atención primaria de saúde. 3.2.- Definición de comunidade: elementos que a conforman. 3.3. ¿ Qué implica a saúde comunitaria? Determinantes sociais da saúde. Intervencións comunitarias e protagonistas. Activos de saúde. 3.4.-A comunidade como suceso de atención da enfermaría de saúde familiar e comunitaria. 3.5.-Participación comunitaria: protagonistas da participación comunitaria. Órganos de participación comunitaria: consellos de saúde. 3.6.-Programa PACAP, intervencións comunitarias.

UNIDADE TEMATICA II.- Enfermaría familiar e comunitaria.	Tema 4 4.1.-Coidados de enfermaría a nivel primario de saúde. 4.2.-Competencias da enfermaría familiar e comunitaria. 4.3.-Metodoloxía de traballo da enfermaría comunitaria. 4.5.-Organización funcional dentro do equipo de saúde. 4.6.-Consulta de enfermería. 4.7.-Relación asistencial na consulta de enfermaria. 4.8.-Entrevista clínica. Tema 5 5.1.-A familia e saúde familiar como unidade básica da atención da enfermaría de familia e comunitaria. 5.2.-Atención domiciliaria: características, evidencias e obxetivos da atención domiciliaria. 5.3.- Perfil dos pacientes susceptibles da AD. 5.4.-Responsabilidadesdo equipo de saúde en AD. 5.5.-Visita domiciliaria: fases. 5.6.-Programa de atención domiciliaria/Programa de atención o paciente inmovilizado: guías de apoio. 5.7.-Coidados de enfermaría o cuidador familiar. Valoración e recursos de apoio o cuidador. 5.8.-Diferencias entre un programa de Atención Domicliaria e un programa de Hospitalización a Domicilio: HADO
UNIDADE TEMÁTICA III.- Equipo interdisciplinario de saúde.	Tema 6 6.1.-Concepto de equipo de saúde: ventaxas e inconvenientes. 6.2.-Composición do equipo de saúde, área de influencia, marco legal. Xustificación e situación en Galicia. 6.3.-Organización do traballo en equipo, funciones e actividades. 6.4.-Modelos organizativos de prestación de coidados da enfermeira de familia e comunitaria dentro do equipo. 6.5.-Profesionales da atención familiar e comunitaria: competencias e relacións con outros profesionais. 6.6.-Dinámica do traballo en equipo. 6.7.-Como optimizarun equipo de saúde. Puntos de mellora..

UNIDADE TEMÁTICA IV.- Atención de enfermaría os problemas de saúde prevalentes na comunidade.	Tema 7 7.1.-Atención primaria orientada a comunidade, estado de saúde da comunidade. 7.2.-Mapa de recursos comunitarios. 7.3.-Planificación sanitaria. Estrategias SERGAS. Tema 8 8.1.-Enfermaría e programas preventivos, niveles de prevención. 8.2.-PAPPS. Programas preventivos e ciclo vital. Tema 9 9.1.-Atención de enfermaría o paciente con Hipertensión arterial. 9.2.-Mapa. Ampa. Tema 10 10.1.-Atención de enfermaría o paciente con EPOC. 11.2.-Espirometrías. 11.3.-Uso de inhaladores. Tema 11 10.1.-Atención de enfermaría no paciente con Diabetes Mellitus tipo2. 11.2.-Retinografías. 11.3.-Coidados do pé diabético.
UNIDADE TEMATICA V.- Educación sanitaria.	Tema 12 12.1.-Evolución e concepto da educación sanitaria. 12.2.-Comunicación e educación sanitaria. 12.3.-Modelos. 12.4.-Axentes. 12.5.-Funcions dos educadores sanitarios.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A26 A27 A28 A29 A30 A33 B1 B3 B6 B8 B11 B12 B16 B20 B22 B24 C1 C4 C6 C10 C11 C12	14	37	51
Análise de fontes documentais	A26 A27 A28 A29 A30 A33 B1 B3 B8 B11 B12 B16	0	23	23
Traballos tutelados	A26 A27 A28 A29 A30 A33 B1 B3 B8 B12 B13 B16 B18 B20 C4	12	38	50
Proba obxectiva	A26 A27 A28 A29 A30 A33 B1 B3 B8 B11 B16 B22 B24 C4 C6 C7	2	23	25
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóse reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.
Análise de fontes documentais	Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados.
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-tutor.
Proba obxectiva	Prueba escrita utilizada para la evaluación del aprendizaje, cuyo rasgo distintivo es la posibilidad de determinar si las respuestas dadas son o no correctas. Constituye un instrumento de medida, elaborado rigurosamente, que permite evaluar conocimientos, capacidades, destrezas, rendimiento, aptitudes, actitudes, inteligencia, etc. Es de aplicación tanto para la evaluación diagnóstica, formativa como sumativa. La prueba objetiva puede combinar distintos tipos de preguntas: preguntas de respuesta múltiple, de ordenación, de respuesta breve, de discriminación, de completar y/o de asociación. También se puede construir con un solo tipo de alguna de estas preguntas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Proba obxectiva Sesión maxistral Traballos tutelados	A atención personalizado relacionada coa proba mixta ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia. Farase de forma individualizada, ben de maneira presencial, Moodle diariamente, Teams/ 1 sesión /semanal ou a través do correo electrónico. A atención personalizada relacionada cos traballos tutelados ten como finalidade orientar os estudantes na realización dos traballos. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico. Para a súa realización é importante consultar co profesor os avances que se vaian realizando progresivamente para ofrecer as orientacións necesarias en cada caso para asegurar a calidade dos traballos de acordo aos criterios que se indicarán. O seguimento farase preferentemente de forma individualizada a través dos espazos de comunicación da ferramenta Moodle diariamente e Teams 1/sesión semanal.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba obxectiva	A26 A27 A28 A29 A30 A33 B1 B3 B8 B11 B16 B22 B24 C4 C6 C7		60

Traballos tutelados	A26 A27 A28 A29 A30 A33 B1 B3 B8 B12 B13 B16 B18 B20 C4		40
---------------------	--	--	----

Observacións avaliación

Para superar a materia e necesario ter aprobado os dous bloques:

-Proba obxectiva 60% de la nota final.

-Traballos de grupo tutelados: 1 sesión semanal en pequeno grupo, 30 estudantes; para o avance dos contidos teóricos e na franxa horaria que ten asignada a materia no calendario de aulas da facultade.

Farase una entrega de tarefas planificada a través de Moodle.

Supondrá 40% nota final.

A asistencia as clases de grupo tutelados e obrigatoria, solo se permiten 3 faltas de asistencia. A partir de 3 faltas a materia estará suspensa.

As probas superadas na primeira oportunidade (maio/xuño), proba obxectiva e traballos tutelados conservaranse só para a segunda oportunidade (xullo).

-Segunda oportunidade (xullo) as condicións serán as mesmas.

Para os estudantes que no teñan superada a parte presencial obrigatoria dos traballos tutelados realizaran proba obxectiva: 100% nota final

-Adianto de oportunidade: proba obxectiva: 100% nota final.

-Estudantes matricula a tempo parcial: proba obxectiva: 100% nota final.

Fontes de información

Bibliografía básica	- CAJA LÓPEZ C, LÓPEZ PISA RM. (1993). ENFERMERÍA COMUNITARIA III. BARCELONA: EDICIONES CIENTÍFICAS Y TÉCNICAS. - FRÍAS OSUNA A. (2000). ENFERMERÍA COMUNITARIA.. BARCELONA: MASSÓN. - SANCHEZ GARCIA AM, MERELLES TORMO T, APARICIO RAMÓN V. (2003). SALUD PÚBLICA Y ENFERMERÍA COMUNITARIA.. MADRID: MCGRAW-HILL/INTERAMERICANA. - GARCIA RODRIGUEZ MA, GARCÍA QUINTANS A. (2002). MANUAL DE PROCEDIMENTOS DE ATENCIÓN PRIMARIA: PERSOAL DE ENFERMARÍA.. SANTIAGO DE COMPOSTELA: CONSELLERÍA DE SANIDADE. - MARTIN ZURRO, A, CANO PEREZ, J.F., Y GENÉ BADÍA, J. (2014). ATENCIÓN PRIMARIA. PRINCIPIOS, ORGANIZACIÓN Y MÉTODOS EN MEDICINA DE FAMILIA. SÉPTIMA EDICIÓN.. BARCELONA: ELSEVIER. - SALLERAS SANMARTÍ L. (1985). EDUCACIÓN SANITARIA: PRINCIPIOS, MÉTODOS Y APLICACIONES.. MADRID: DÍAZ DE SANTOS. - SÁNCHEZ MORENO A. (2000). ENFERMERÍA COMUNITARIA III. ACTUACIÓN EN ENFERMERÍA COMUNITARIA. LOS SISTEMAS Y PROGRAMAS DE SALUD.. MADRID: MACGRW-HILL. INTERAMERICANA. - ASTHON J, SYMOURH. (1990). LA NUEVA SALUD PÚBLICA.. BARCELONA: MASSÓNS. - PRITCHARD P. (1981). MANUAL DE ATENCIÓN PRIMARIA DE SALUD. SU NATURALEZA Y ORGANIZACIÓN.. MADRID: DÍAZ DE SANTOS. - ROL DE ENFERMERIA (,). , , , - ENFERMERÍA CLÍNICA (,). , , , - MARTÍN ZURRO A, JODAR SOLA G. (2011). ATENCIÓN FAMILIAR Y SALUD COMUNITARIA: Conceptos y materiales para docentes y estudiantes.. BARCELONA:ELSEVIER - LOZANO ALONSO R. (2012). MANUAL DE ENFERMERÍA FAMILIAR Y COMUNITARIA.. CTO EDITORIAL - MARTINEZ RIERA JR, DEL PINO CASADO R. (2013). MANUAL PRÁCTICO DE ENFERMERIA COMUNITARIA. ELSEVIER - Fistera.com (). . - NANDA Internacional. (2018). NANDA Internacional. Diagnósticos Enfermeros: Definiciones y Clasificación: 2018-2020. . Ed. Elsevier. Madrid - BUTCHER HK, GM, DOCHTERMAN JM, WAGNER CM. (2018). Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC).. Ed. Elsevier. Madrid - MOORHEAD S, SWANSON E. JOHNSON M, MAAS ML, (2018). Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC). Ed. Elsevier. Madrid
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Biología/661G01002
 Nutrición/661G01009
 Farmacología/661G01011
 Enfermería Comunitaria I/661G01014
 Enfermería da Saúde Mental/661G01015
 Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/661G01016
 Estancias Clínicas I/661G01025
 Enfermería Clínica I/661G01034
 Enfermería Clínica II/661G01035
 Fundamentos de Enfermería/661G01107

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/661G01017
 Enfermería Xerontolóxica/661G01020
 Xestión dos servizos da Enfermería/661G01021

Materias que continúan o temario

Estancias Clínicas IV/661G01028

Practicum/661G01032

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías